

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Rambla del Centre, 19 - Tel. 23118 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

ALS NOSTRES LECTORS:

Des d'aquest número, l'adreça de MIRADOR és: Rambla del Centre, 19 (Llibreria Bergé), telèfon 23118

Els sis anys de "Mirador"

MIRADOR compleix aquests dies el seu sisè aniversari. MIRADOR ha presenciat, doncs, els sis anys més plens d'esdeveniments històrics d'aquest segle en el nostre país. Projectat en plena dictadura, va aparèixer el primer número el dia en què Sánchez Guerra desembarcava a València per aixecar-se contra el dictador. Al cap d'un any, queia la dictadura i es feia càrrec del govern el general Berenguer. Un any més, i la monarquia desapareixia d'Espanya sota l'allau de vots del 12 d'abril. En complir els seus tres anys MIRADOR, Espanya tenia una nova Constitució i un president. Al quart any d'existència, Catalunya tenia reconegudes les seves llibertats amb l'Estatut i acabava d'eleger el seu primer Parlament. Però quan el nostre setmanari complia cinc anys, la situació havia donat un tomb; les Constitucions, que havien marcat brillantment el camí de reconstrucció d'Espanya i havien reconegut la personalitat de Catalunya, havien estat dissoltes i en el seu lloc representava el país una Cambra on el vell esperit monàrquic tenia gran preponderància. El cel s'enfosquia i l'esdevenidor es presentava inquietant. Malgrat tot, l'Estatut anava fent el seu camí i els traspassos de serveis anaven consolidant el règim autonòmic. Però per tot Espanya bufaven vents de guerra civil. A Catalunya, una tempestat es formava a principi d'estiu. Ara, en complir el nostre sisè aniversari, hem de passar pel dolor de veure malparades les llibertats catalanes i en greu perill l'obra de reconstrucció d'una nova Espanya.

Quantes coses a contemplar des del nostre mirador i quants esforços per no deixar-se encagar pel tumult de les lluites ciutadanes, procurant guardar la nostra posició del primer dia! Ara, al cap de sis anys, podem recordar amb la satisfacció d'una promesa complerta les nostres paraules del primer dia:

«No sortim per a omplir un buit—dèiem—ni per a fer la lliçó. Ens hem ajuntat amb el propòsit de parlar amablement amb els nostres lectors, un cop per setmana, de totes les coses del món que despertin una inquietud, remoguin una idea o desvetllin una emoció. I heus aquí per què de la nostra revista en diem MIRADOR.»

MIRADOR és el lloc des del qual es mira, i activament, és també l'home que mira. Les dues accions escapen a aquesta publicació que ve a mirar damunt el panorama universal i a reportar a casa nostra, objectivament, informativament, tot el que ha vist. MIRADOR vol ésser un espectador que observa amb els ulls de tothom i que interpreta amb un temperament i un criteri propi, acostat, però, al temperament i al criteri del centre-occident europeu. MIRADOR vol ésser també un clos enlairat des del qual s'esguarda amb interès i ironia, amb passió i comprensió, més aviat amb la serena contenció d'un contemplatiu que no pas amb l'ardent fuga d'un home d'acció.

«Fa poc que a la Plaça de l'Òpera de París s'ha aixecat una plataforma des de la qual un representant de la gran ciutat dirigeix els moviments d'una de les multituds més denses del món. París li ha donat el nostre nom amb les mateixes lletres: MIRADOR. No n'ha trobat d'altre per a expressar el concepte d'un lloc destinat a guiar el ritme dels corrents ciutadans que una vida massa plena podria fer tumultuosos i estèrils.»

«No aspirem a tant, nosaltres que també ens diem MIRADOR. Però el temps dirà quina funció ens voldrà imposar un cop situats en la nostra tribuna. Hi pugem ara sense feixugueses de programa i de doctrina, però tanmateix amb una claror d'ideal, llum i foc en el cor de cada u de nosaltres. Amb l'esperit obert a totes les veus dels dies que vivim, allunyats, per una repugnància d'hommes lliures, de tota mena de dogmes, blancs, vermells o negres, voldríem descobrir el que tenen de veritablement humanes les quimeres de tants pobles i tantes races que lluiten per un millor viure i traduir-ne tota la força d'emoció. I tot fent aquesta feina, cada u conixerà els seus.»

«Banal o intrascendent, MIRADOR parlarà amb els seus amics de tot el que cregui que els ha d'interessar, encara que només sigui com una senzilla curiositat, i procurará fer-ho tan bé com sàpiga i en forma tan àgil i tan suportable com pugui. No bastirem segurament un món nou, però ningú pot dir si, tot parlant, i fins jugant o rient, no ajudarem des de MIRADOR a fer-lo veure.»

Poques coses podem afegir a aquestes paraules que resumeixen l'esperit de la nostra publicació. Hem procurat adaptar-nos-hi i ho procurarem en l'esdevenidor.

En aquests sis anys de lluita violenta en el nostre país, hem perdut algunes col·laboracions ben estimables. La nostra posició independent ha fet que es separassin a dreta i esquerra els que no han sabut mirar el moment que passa amb massa serenitat i amb prou amplitud per a sostrair-se a la visió estreta de partit. Però els nostres lectors han seguit atorgant-nos la seva confiança i durant aquests sis anys, on tantes coses s'han alçat i s'han enfonsat, MIRADOR

ha anat seguint el seu camí ascendent. La col·lecció de MIRADOR constitueix ja un document estimable sobre la vida del nostre país. Totes les idees en curs han estat comentades i debatudes. Els esdeveniments polítics, artístics o literaris, no tan sols de casa nostra, sinó d'arreu del món, hi han quedat registrats. La major part de firmes catalanes han desfilat per les nostres planes; i des de *Mirador Indiscret* o des d'altres seccions s'han dibuixat les personalitats de l'època actual o passada



Facsimil de la primera pàgina del número de MIRADOR publicat la setmana del 14 d'abril

que han tingut algun relleu en la vida catalana.

Com dèiem en presentar-nos als nostres lectors, no hem bastit un món nou, però, parlant, i fins i tot jugant i rient, hem procurat fer-lo veure.

No voldríem acabar aquestes ratlles de salutació als nostres lectors en aquest sisè aniversari sense recordar els moments que passa Catalunya. Com hem recordat, MIRADOR va néixer en uns moments difícils per al nostre poble, però en els quals aquest prenia consciència d'ell mateix preparant les jornades glòries del demà.

Implantada la República i reconegudes en principi les llibertats catalanes, els partits polítics catalans es van creure en el deure de barallar-se per qüestions locals sense importància, oblidant l'obra comuna. Amb aquestes disputes, no ja de partit, sinó personals, s'ha creat un estat d'esperit que ha fet possibles jornades com les del 6 d'octubre. I al cap de sis anys tornem a trobar-nos en un moment semblant al de la data de la nostra aparició.

Que la lliçó no sigui estèril. En rependre consciència de la seva personalitat, els catalans han de tenir en compte que si la missió de Catalunya ha estat portar la República a Espanya, ara ha d'ésser la de portar a les lluites polítiques d'aquesta el sentit constructiu indispensable per a la grandesa de Catalunya i de la República.

Els Dijous — Blancs

L'HOME PRÀCTIC

Absort pels seus pensaments garfidors, l'home pràctic passa per la verera sense veure res ni ningú. El món extern li és del tot indiferent i, de tant voler tocar de peus a terra, roda per l'asfalt ciutadà com un pneumàtic més, sense recollir-ne cap emoció ni abocar-hi cap sentiment. Mentre el seu gaudi egoístic trobés la deguda servitud, tant li faria viure actiu com als antípodes. El que ell vol, però, per damunt de tot, és la pau del carrer, encara que sigui obtinguda mitjançant una situació de força i impliqui una contesa cruent en els esperits, perquè en aquestes lluites ell no hi ha pres mai part ni té ganes d'embolicar-s'hi. Per això, un dels temes que li causen més profund maletar-ne la visió, exclama:

«Uix! Sempre ha estat un cau de raons! Per a l'home pràctic no existeixen museus, ni biblioteques, ni concerts, ni exposicions. Els llibres, din, només omplen de fum el cap i la pintura és un entreteniment d'enginyosos: copiar la naturalcsa! en canvi, cosa estranya tanmateix, serveix una certa simpatia per la música agradable a l'orella, puix li proporciona l'única rajega capaç d'aixecar-li el cervell. «A mi, afirma, no em tragueu de l'opereta.»

El seu camí habitual és el que mena als ròdols borsaris. Si atorgues una lleu bel·ligerància a la fantasia o a l'atzar, s'entrolaria a sojornar, hores i hores, en els estadis de l'angoixa i el patir no s'ha fet per a ell. L'home pràctic ama un risc de menys gruix, com entrar en joc amb antelació a les amortitzacions, motivadores gairebé sempre de plus values, vendre aprofitant l'increment en les captacions de les companyies de llum i força i, si tant l'apuren, acabar de fer el pes en una depressió forçada, amb l'intent d'exemplar els marges i moure de valor en report. Si la usura no fos un nom tan lleig i, sobretot, oferís més garanties, també s'hi dedicaria; no obstant, aportarà els seus fons a primeres hipoteques sobre finques urbanes ben sanejades, tot fujant de l'abaratiment de tipus d'interès invenció desatimada.

En ésser-li preguntat per les seves idees, l'home pràctic respongué:

«Sóc positivista! —Ah, si—féu l'interlocutor—, Stuart Mill fou l'organitzador de la lògica positivista. D'ençà del segle XVII, les ciències positives s'han desenvolupat meravellósament i ho han fet en un sentit que llurs resultats semblen tendir a harmonitzar-se en un sistema netament oposat a les opinions tradicionals que havia concebut l'home. La ciència suggereix que l'univers no és més que un conjunt de forces cegues que produeixen tot el que produeixen sense tenir-ne consciència i que l'home no és res més que un microbi danunt la pols...»

«Què us empatolien! —replicà mig decebut i esclafant a riure.

L'etern femení se li presentà sense el més tenue vel públic. Es mirà per tal de tenir successor i infondre-li les seves teories: «Res de voler figurar massa, saps noi, ni amoïnar-se pel que no porta ha a casa. El que no es cou per tu no es cou per ningú. El qui presta a un amic, perd l'amic i els diners. Més val que duguis la cartera plena que un ideal a l'encant. Fug dels idealistes com d'una mala cosa, perquè són uns bohemis que no saben on caure morts...»

Si algun cop s'atreveix a sortir amb la seva dona, l'home pràctic passa de llarg per davant dels aparadors, trencacolls temibles. Un dia, però, toparen amb una amiga que guaitava la vitrina d'una joieria i assenyallant un penjoll de diamants, suggerí que era una peça molt bonica per a demanar-la als reis del marí.

«Ai, noia, si ho sàbies! — sospirà la muller, sense esma d'afegir res més. — S.

MIRADOR INDISCRET

La Casta Susanna

En una taula del Palace, de Madrid, hi ha reunits Joan March, Emiliano Iglesias i Josep Pla, els quals atreuen la mirada encuriosida dels altres concurrents.

Adonant-se de l'expectació, l'Emiliano puja encara més la veu:

«Es indecoroso! Todo son compadres y comadres. Huevos, naranjas, aceite, contingentes... Pobre ualter egon, se va a ver en un aprieto!»

En Pla, amb aquella mitja rialla de pagès murri, anava assentint, meravellat:

«Hay que ver! Hay que ver!»

Tres volums més?

No es podia explicar ningú que En Pla anés tan ben acompanyat, encara que en qüestió de relacions polítiques no tingui manies. En insinuar el corresponçal d'un diari català que potser l'autor de *Cosas vistas* era objecte d'algun oferiment de col·laboració a la premsa de l'afortunat mallorquí, un periodista madrileny confessà:

«Pues yo, la verdad, creo que está gestando tres volúmenes biográficos, por el estilo de los dedicados a Cambó.»

Sorpresa

Pels passadissos de la Casa Gran, uns comentaristes exclamaven:

«Quin alcalde més honrat! Quin home més auster!»

L'ex-regidor radical, senyor Domènech, s'hi atansà, inquietor, i encara tingué temps de sentir:

«Quina honestat política la de Carles Pi i Sunyer!»

El popularisme jap

Les senyorettes japs han fet de tripes cor per tal de poder assistir al dinar ofert a Gil Robles a l'Hotel Europa, de Tarragona. Quan començaren a sentir-ne parlar, es creien que seria cosa de deu o dotze pessetes, però en saber que el tiquet en valia vint-i-cinc, hi hagué un desmai general. La senyora Ibarrola, per tal de reanimar-les, advertí:

«Si en el aspecte politico-social — como populares, como nuestro nombre indica, en cuestiones de paladar debemos continuar siendo aristócratas. Acaso os di yo el te en algún tugurio?»

Les senyorettes japs no tingueren més remei que acotar el cap i afluixar la mosca.

Vaticinis

La gestació dels premis literaris nacionals té la virtut de desentumir moltes converses. Hom fa córrer noms de probables guanyadors i, com cal suposar, noms de cars amics posterats injustament. En un ròdol de la mena on es reuneixen dos o més pseudo-intellectuals, es parla de les possibilitats d'una obra teatral pertanyent al gènere biogràfic, intitulada *Luter*. El més seràfic del grup, innocentment, exclama:

«Què voleu que us digui?... Luter... Luter... Em sembla que li escauria millor: La loteria de la sort. Inconvenients d'admirar Màntua.»

Iniciació al nudisme

Els socis de l'Ateneu que a l'estiu no es poden treure l'americana, degut a les normes de la casa, hagueren de contemplar l'altre dia com una admiradora de Xavier Viura llegia, descalça, a la biblioteca, per bé que conservant les mitges.

A desgrat que no s'hi plany la calefacció, alguns circumstantis immediats començaren a esternudar, però un conegut de la lectora els féu avinent:

«Si que us refredeu aviat! Deixeu-la fer, i ja veureu!»

La ingratitud i el smoking

Jeff Dickson, que ha estat uns dies a Barcelona, no creu en la gratitud dels boxadors. En canvi, En Taxonera sí.

«Així que un boxador, al qual heu fet home, ha obtingut uns quants èxits; així que es veu de smoking i que les dones li fan l'ullet — deia l'altre dia Mr. Dickson —, perd el món de vista i es considera cent colzes per damunt del que l'ha ensenyat i dirigit a costa, molt sovint, de grans sacrificis. Però això no m'estranya gens perquè al capdavant és propi de la condició humana. En Taxonera negava.»

«En Gironès, per exemple — deia — no es descuida mai, l'endemà dels seus combats, de presentar-me el testimoni, mut si voleu, del seu agraïment. Si ha combatut un dimecres, per exemple, jo ja sé que a quarts de dues del dia següent i mentre jo seré a taula, trucarà a la porta de casa meua. El faré entrar al menjador i li diré que sigui. Després pendrà café amb mi i, finalment, marxarà. Amb prou feines haurà pronunciat quatre paraules; i però quan cap al tard es vegi amb l'Artero, li dirà: «Ja he anat a veure En Taxonera per donar-li les gràcies del combat.»

Dickson, que havia escoltat admirat la relació, va respondre amb un deix sorneguer i melangios:

«Si... però En Gironès no s'ha posat mai un smoking.»

La guerra europea en solfa

L'Associació Musical del Districte IX celebrà, l'altre diumenge, un concert en el curs del qual s'estrenà l'obra del mestre Goteris: *Europa* (1915) - *Esquema poèmatia*.

El programa informava de la següent manera sobre la significació d'aquesta obra (que no hem sentit):

«L'obra que avui estrenem, vol recordar l'estat en què es trobava Europa a l'any 1915 i els esforços titànics dels aliats per a vèncer els Dardaneis, i per a guanyar-se l'ajut d'Itàlia, quina situació era aleshores neutral. Més tard la desfeta dels Dardaneis que dona motiu a un andante religiós molt ben trobat i que acaba amb un esclat orquestrat i musical, amb això recorda l'entrada d'Itàlia a la lluita a favor dels aliats.»

La responsabilitat moral de la dona i la guitarra

I, posats a recollir programes musicals, esmentem que aquests dies n'ha circulat un de l'Associació Cultural Femenina (*Agrupación Internacional*, adverteix un subtítol), el qual, a més a més d'anunciar una sessió musical a càrrec de la parella Genoveva Puig i Juli Pons, fa saber el següent: «La pròxima sessió irà a cargo de Mistresse Elisabeth Bellington de Hopf, quien disertará sobre el tema *La mujer y su responsabilidad moral dentro de la sociedad* con la colaboración del joven guitarrista Juan Benaiges.»

Confraternitat i altres endergues

Els futbolistes de Saragossa tornaren, el darrer diumenge, la visita al Júpiter. Es oportú de recordar una anècdota esdevinguda en ocasió de jugar els del Poble Nou a la capital aragonesa. En saltar al camp els minyons poblenovins, s'oïren, encara que magres, uns aplaudiments. No havien transcorregut uns segons, quan esquinçà l'aire una xiulada imponent. «A què ve això?», es preguntaren els del Júpiter. Ben aviat els tragueren de dubtes: la xiulada era tota per aquell estri que els curadors dels equips de futbol solen passejar pel camp i que s'anomena botiquí. En el botiquí dels poblenovins hi ha pintada l'ensenyà del club, i en aquesta hi ha una estrella solitària.

No cal dir que l'assossec dels saragossans arribà en desaparèixer aquell estri.

Fermeu-los bé!

Som en l'hora de la meditació i de l'assenament. Que no vol dir, però, que som en l'hora de pensar i viure vegetativament. Cal recomanar-ho amb persistència, i recordar, de passada, els bells exemples de set anys d'una abstinència molt fruitosa.

Malgrat la consigna, no tots els comportaments s'hi atenen. Hi ha mant caciuet de barrada amb tot el desfici de ressuscitar empostissats en l'arreconament dels quals ja s'ha fet una bona creu i una bona ratlla.

No s'hi val, tanmateix, a què el camí de la nostra democràcia i liberalitat sigui enllorad de rocs, per molt boronats que semblin.

No s'hi val!

Saben els nostres lectors, perquè ho han constatat manta vegada, que, en aparèixer qualsevol perspectiva electoral, sorgeixen més partits federals que un foc no en cremaria. Gairebé, com sol dir-se, no val la pena de profanar l'aurèola sepulcral que els envolta.

MIRADOR, però, es veu obligat per les circumstàncies a protestar del silenci que s'ha fet a l'adveniment del partit federal que acabadilla el senyor J. B. Rodés, «publicista i economista». Qui no recorda aquell Apol de Montparnàs, autor d'aquell policromat monumental *Llibre d'or de l'Amor*, i autor frustrat d'un anuari de la noblesa catalana? Catalunya persisteix a devorar les seves valors més representatives.



LA GRIP

EL TIPISME QUE S'ESVAEIX

Asos instrumentistes d'orquestrades de festa major

Ens oblidàvem...

...de dir que una altra de les figures representatives d'aquest partit federal és el magnífic i mai prou alabat senyor Rufino Carpena, aquell famós inventor del puchero nacional de grata memòria.

Arguments

Joan Sàbat, element destacat en la directiva de Ràdio Associació, s'ha vist obligat a presentar la dimissió—per raons de multiplicitat de responsabilitats en el que afecta a les noves orientacions de l'esmentada emissora—de la secretaria de la Secció de Cinema del C. E. de Catalunya.

No puc; tinc massa feina. Doblement, ara amb la publicació del diari... Però, Sàbat—féu Delmir de Caralt amb to convincent—, el cinema amateur no us donarà pas gaire feina. Si només serà un instant...

Al·licients

L'any 1935 serà l'any del cinema amateur: concurs de films del C. E. de Catalunya, concurs de l'Associació de Cinema Amateur, Concurs Internacional...

L'altra nit, un grup d'amics del cinema amateur es reuniren per a constituir un dels jurats a actuar i, tanmateix, la tasca estel·lingués feixuguíssima:

—I Tal?—proposava algun dels reunits. —No vindria. Un any que va ésser del jurat només va comparèixer el dia del sopar—cuitava a respondre un altre.

Amb ganes de resoldre-ho d'una vegada un s'atreu a proposar: —I si cada dia de sessió obsequiàvem el jurat amb un sopar?

Tota una vocació

El doctor Jeroni Moragues com a element de jurat de les sessions de cinema amateur és d'una abnegació franciscana:

—Per mi no feu compliments. Vindré a cada sessió i veuré tots els films que es passen.

—Oh, però, i els raves?—li va demanar un amic, impressionat davant de tanta disciplina.

Jeroni Moragues—humorista i crític de cinema professional—només va afegir: —No patiu. Ja hi estic acostumat.

Anuncis cinematogràfics

Els empresaris de cinema—cal fer excepcions?—, especialment els de fora, a l'hora d'engegar la propaganda dels seus films superen les més desbaratades fantasies gramaticals. A Vilanova, l'empresari d'un dels cinemes que hi funcionen ha fet, des dels programes, la següent presentació del director Benito Perojo:

«Benito Perojo ha realitzat aquesta novíssima versió amb verdader amor, acompanyant a la seva voluntat la música i l'ingenier, mantenint la seva càmera d'artista per els pics i vertents de Montserrat.»

Després encara diran que la producció nacional respira misèria!

I del mateix programa, parlant dels personatges que integren el film en qüestió: «Angelillo, en el seu paper de cirabotes, ha realitzat una gran creació, posseïx pasta d'actor.»

Pel que es veu, en els cira-botes, no tot ha d'ésser pasta per a enllustar les sabates.

En un article anterior (MIRADOR, n.º 303), férem una sumària recopilació dels usos i costums dels conjunts musicals anomenats de festa major, concretant-nos solament als conjunts forans, per entendre que els que es formaven temporalment a ciutat a l'estiu, tals com l'orquestra Escalles, orquestra Parera, les dues filharmòniques Nori i Torelló, orquestra Torres, Torrents, etc., etc., no encaixaven perfectament en l'article anterior, del qual fem menció al començament d'aquest per a fer la distinció entre els professionals de ciutat i els amateurs de poble, que representaven el veritable tipisme que s'esvaeix tan de pressa com una ampolla d'èter des-tapada.

I ja que vàrem parlar dels conjunts, bo serà que avui parlem dels asos instrumentistes dels dits conjunts musicals, d'importància cabdal, ja que força vegades es donava el cas que als pobles llogaven una determinada orquestra perquè sabien que en formaven part celebritats instrumentistes, en particular cornetins i fiscorns, que com és natural eren els que feien més soroll, i tractant-se de fer soroll, el que crida més té més raó, cosa que, pel que es veu, ha estat, és i serà en tots els ordres de la vida pels segles dels segles, amén.

Generalment, els cornetins i fiscorns de l'època de què parlem no tan sols feien rotillo amb l'instrument a la mà, sinó que físicament eren refets, ben plantats i alts com un Sant Pau.

I si generalment els cornetins i fiscorns eren ben plantats, hem de convenir que no era pas degut a la pura casualitat, sinó que ja per endavant quan un noi aprenia de música, el seu mestre, si veia que l'alumne físicament era resistent, ja procurava d'endossar-li un dels esmentats instrument per poc que el llavi ho permetés, no comptant per res la vocació del noi, perquè el mestre ja sabia per endavant que es necessitava pit i braó per a presentar-se davant del públic a la serenata, voltat d'atxes de vent i de paguesos dalerosos de sentir i veure com espeternegava el cornetí o fiscorn preferit, amb el mateix deliri amb què el poble romà assistia a una lluita de gladiadors o a una cursa de quadrigues.

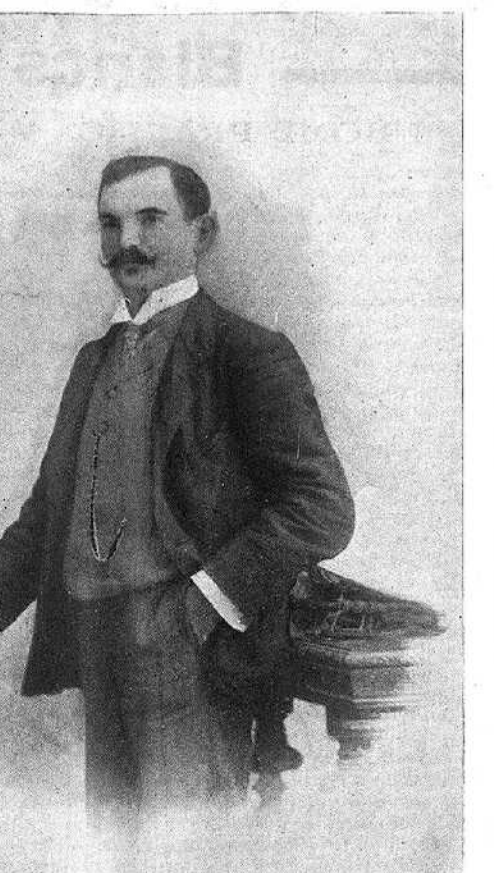
I d'això que pot semblar exagerat pel qui no ha viscut ni de prop ni de lluny aquella època, en dona fe una carta que rebé En Miquel Dayà de Molins de Rei, essent representant de l'orquestra Monnés de l'esmentada vila, carta de la qual callo el nom de la població del remitent per no ferir susceptibilitats, i que entre altres coses deia textualment:

«Como que no estàis alquilados por los días de nuestra fiesta mayor, pueden venir a tocar por el precio convenido, pero tienen que llevar un buen «cornetín» porque a la serenata tenemos que aplastar a los contrarios, deante de la casa capitular.»

Llàstima que aquesta carta de què faig referència, que En Jaume Dayà, fill d'En

Miquel, tenia arxivada per curiositat, un dia qualsevulla, com sol passar sempre amb aquestes coses, fet dissabte féu cap a casa el drapare. Naturalment que no es perdé res interessant, però és curiosa perquè reflecteix clarament la manera d'ésser de la majoria pagesa del temps de què parlem.

La joventut d'avui segurament s'estranyaria que els joves i fins els vells de l'època



José Boada (a) Xelmo, un dels més destacats cornetins d'orquestra de festa major

esmentada fessin dues o tres hores de camí a peu per anar a sentir una serenata, i tan cert és que la gent feien dues i tres hores a peu per anar a sentir una serenata, com que Sant Joan és a l'estiu i que per Corpus fa els dies llargs. I per poc que pensem, recordarem que si abans la gent feien dues i tres hores a peu per anar a sentir una serenata, és que mantes vegades no tenien altre mitjà de locomoció ni quasi cap més diversió, i per poc que pensem, pensarem també que avui es fan a voltes cents i cents de quilòmetres per anar a veure un partit de futbol, i que si la gent d'avui s'entusiasmen per un Zamora o un Uzuadun, o admiren un John Gilbert o una Marlene Dietrich, abans s'entusiasaven per l'Arengetades, pel Xelmo, pel Rossinyol o per qualsevol altre cornetí o fiscorn amb bon llavi i millors pulmons, i que si els asos de l'esport o del cinema d'avui cobren milers de pessetes mensuals, hi havia hagut asos instrumentistes que havia cobrat una unça comptada i sonada per anar a sonar precisament una serenata. I hem de convenir que una unça en el temps de què parlem, temps de la malaurada filloxa, era una fortuna.

Amb aquests detalls n'hi ha prou per a posar de lleu la importància de les serenates. Cal només que recordem que a Sabadell els filharmònics de la localitat estaven dividits entre muixinistes i fatxendistes, o sigui partidaris de les orquestrades Muixins o Fatxendes, i que quan les orquestrades esmentades actuaven en algun poblet proper de la ciutat de Sabadell, no hi mancaven els partidaris d'una i altra orquestra, suscitant els naturals comentaris en pro i en contra dels seus asos favorits, com a Olesa els partidaris estaven dividits entre l'orquestra Nois d'Olesa i l'orquestra Po, i a Sant Sadurn d'Anoia entre la Principal i els Escolans, i a Granollers entre la Catalana i la Catalònia, i a Martorell els Planes no tenien contrincant com els diputats elegits per l'article 29. Però si els Planes no tenien contrincant a la localitat, ja en tenien als pobles del veïnat.

Cal que insistim sobre la importància de les serenates, esmentant només algunes de les de més ressò, ja que si haguéssim de parlar de la majoria que es feren cèlebres, fóra un no acabar mai. Per mostra un botó: Un any, per la festa major de Gelida, que acostumava a ésser de dos dies, com és a la majoria de pobles, es feren com de costum dues serenates, i com és de raó, una cada dia, executant-se sis peces de fiscorn, a raó de tres per dia, per cada un dels solistes de fiscorn de les tres orquestrades llogades, i que eren En Rossinyol de la Filharmònica, En Siset pels Planes i En Nando pels Escolans. Com a Castellbisbal, que competiren En Santapaula, l'Oliu i l'Arengetades, que si l'un ho feia bé l'altre millor. Però una de les serenates que feren més foror fou a l'Esparraguera l'any que competiren el trio del «verdeto» més formidable de l'època, que eren l'Arengetades, as dels asos i rei dels reis dels cornetins; el Xelmo, digno rival de l'Arengetades i que el mateix Arengetades a més a més de Xelmo li deia el Diable, i se sé si serà perquè el Xelmo portava bigoti i perlla i tenia les galtes vermelles com un dimoni dels Pastoretz nadalencs, o perquè era l'únic cornetí que li plantava cara amb més braó; i finalment En Manel·li, que essent un bon cornetí molt polit en el tocar, però sense l'empenta dels altres dos i que calia per a fer rotillo, a les serenates fracassà rotundament i se'n tornà a Itàlia quan la bomba d'En Salvador al Liceu, on actuava com a trompeta la data del trist succés. Encara avui, quan en parlar de la cèlebre serenata, En Manel Gravat i En Baldiri Contreras, vells filharmònics de poble, s'entendren tot remembrant temps passats, fent relleu entre altres coses la munió de paquets de pursos que tiraven als músics, costum molt en voga en aquella època el de

tirar paquets de pursos des de dalt del balcó de Casa de la Vila si era a la serenata o a dalt del tablado quan era a l'entelat, quan solejava algun músic; tant és així que en una sola festa major de dos o tres dies, hi havia hagut professor o amateur músic que a l'hora de repartir n'hi havien tocat més de cinc paquets, que a raó de vint pursos per paquet, es pot tirar de puro una temporada sense entrar a l'estanc.

Com que era necessari en aquell temps solejar un xic, no cal dir que hi havia un planter de solistes que feia bo de mirar i de sentir; tant és així que només esmentarem alguns noms de cada instrument que obtingueren més ressò.

Cornetins: Tal com hem dit abans, el rei dels reis i as dels asos era En Ramon Roig (a) Arengetades, de Vilafranca del Penedès; En Josep Boada (a) Xelmo, d'Olesa de Montserrat, del qual ja parlem més extensament; En Santapaula, l'Oliu, En Rovira. Fiscorns: En Rossinyol, de Castelló d'Empúries; En Ferran Trulls (a) Nando, de Roses; En Paco, En Solé, En Siset. Clarinets: En Purrini, Nori i Salvatori, un trio d'italians dels de la amadera, i dels de casa, En Guadiol, d'Artés; En Jaumet, de Roses; en Puig, de Martorell. Flautes: L'Escalles, el mestre Vila, En Furtià. Violins: En Josep Munner, En Jarque, En Badia que es féu popular tocant l'americana del «canari». Contrabaixos: En Botifoll, de Martorell (a) Terrisser, el mestre Valls, En Fèlix Cortada, etc.

Generalment la peça obligada que s'acostumava a tocar en les serenates era amb tema i variacions, amb uns compassos de lull d'entrada, fermata del solista amb calderó i pinyol i allegro final. Aquesta era l'estructura clàssica de la peça obligada de serenata, el tema de la qual era quasi sempre una ària, un racó o un tros qualsevol d'òpera italiana, també tan en voga en aquells temps, i el tema més popular més en voga que executaven els solistes de l'instrument que fos, era sobre motius del Carnaval de Venècia; tant és així que el Xelmo, per no ésser menys, compongué el Carnaval d'Olesa per a cornetí.

Passà la tongada de les peces de cornetí i fiscorn amb tema i variacions, i començaren a solejar per les serenates flautistes i clarinetistes amb peces de més envergadura, acabant els violins per tocar el Souvenir de Haendel, la Rapsòdia de Hauser i àdhuc la Dansa de les Bruixes de Paganini, entrant ja francament les orquestrades per a executar obres de conjunt. Aquest crec que fou un dels motius del perquè decaigué l'interès per a les serenates, puix la gent preferien veure un gall amb bons esperons que no pas un galliner ple de germanor, que en música en podem dir harmonia. I de les obres de Soupe, especialment obertures, en un temps relativament curt es posaren a executar la Rapsòdia Hongaresa de Liszt o les danses del Príncep Igor, mantes vegades impròpies d'una serenata i d'uns conjunts tan reduïts com són els de festa major. I com a mot final hem d'agrair als músics la seva bona intenció i bona voluntat de donar a conèixer a un públic profà i rutinari les novetats musicals que obtenien més èxit arreu del món, a costa, sense pensar-s'ho, de la tradició de les serenates amb peces de cornetí i fiscorn.

La biografia com a músic d'En Josep Boada (a) Xelmo és l'expressió més genuïna del veritable músic de poble, les característiques del qual solen ésser: bon instrumentista, cultura musical elemental, temperament d'artista i un sistema nerviós ben trempat.

I aquest era el Xelmo, un peix que es portava l'oli, és a dir un peix, un músic, així tal com sona, i com a sonor el Xelmo havia fet forolla. Era dels que més llorers havia conquistat a les serenates i en aquella època, com ja s'ha dit anteriorment, els que en feien més eren els cornetins i fiscorns. Els altres instrumentistes quedaven en segon terme. El fort era el metall, i com més pulmons, millor. I els éssers privilegiats que tocaven un instrument d'aquests, les orquestrades miraven de sostreure'ls les unes a les altres. Quan venia la quaresma, època de l'any en què les orquestrades solen canviar el professorat musical si les circumstàncies ho exigeixen, tota l'atenció del poble d'Olesa estava concentrada a veure si el Xelmo seguiria tocant amb l'orquestra Nois o es passaria a l'orquestra Po o vice-versa. I els comentaris eren per a tots els gustos i per a totes les tafaneries. Que si els Nois li donen un duro més setmanal, etc., etcètera. Perquè s'ha de fer avinent que en aquella època hi havia contractats a les orquestrades, que invariablement quasi sempre eren el cornetí o el fiscorn. Se'ls assenyala un sou setmanal tant si tocaven com no, i els restants ingressos líquids que quedaven dels guanyos, se'ls repartien els restants músics que formaven el conjunt.

La capsula malefè o caixa de viatge del Xelmo era una enciclopèdia, tenia un sens fi d'utilitats: estoi per a l'instrument, botiquí, rebost i coixí, encara que una mica dur, per a fer petar una becaïna quan venia a tomb trencar el son.

Olesa té fama de collir bon oli i, com deia abans, el Xelmo se'l portava al malefè enciclopèdia quan sabia que havia d'anar allotjat, cosa freqüent en aquell temps, i sabia per endavant que l'oli que gastaven a la casa que li tocava no era del seu gust. Després d'unes breus paraules d'excusa a la mestressa de la casa, treia l'ampolla d'oli del malefè, s'amania la verdura i tothom content.

He dit també anteriorment que els músics que tocaven un cornetí o fiscorn eren privilegiats, puix a més a més de tenir una setmanada assignada, mentre que els altres músics partien el que bonament els tocava, conten també que més d'una i més de dues vegades el Xelmo s'havia negat a tocar la peça de cornetí a la serenata perquè a la casa on posava no li havien donat pollastre, i el pollastre rostit era la seva flaca.

ANTONI CAPELLADES

LAPERITIV

«Els Mestres cantaires» i la Gran Via C.

Aquesta darrera setmana hem tornat a sentir Els Mestres cantaires, i molt més que pel decorat fantàstica i arbitrari del Liceu, pels cops de martell de Hans Sachs damunt la sola de la sabata, en venia a la memòria l'estructura i el color del Nuremberg autèntic, i em venia a la memòria aquell carreró en el qual hi ha la taverna anomenada La Campaneta de la Botijarra Rosada, en la qual taverna Hans Sachs i Albert Dürer anaven a parlar de la Bíblia entre picada i picada d'all, llepant-se els dits i xarrupant cervesa. Aquestes imatges del vell Nuremberg m'han dut a considerar el respecte que es té a Alemanya, i en general a tot Europa, per la història i la tradició de les ciutats que tenen la sort de tenir-ne. Nuremberg n'és un exemple; la ciutat vella s'ha conservat intacta, en alguns carrers d'aquesta ciutat vella només és permès caminar-hi a peu, perquè el trontoll i la trepidació dels carruatges no perjudiquin les costelles, els pulmons i els nervis castigats de les cases històriques, que són mantingudes com una reliquia. Al costat del vell Nuremberg hi ha la ciutat nova, moderníssima i un dels centres industrials més forts d'Alemanya. El que passa a Nuremberg passa en moltes altres ciutats, fins arribar al prodigi de Rothenburg sobre el Traube, o la ciutat hanseàtica de Lübeck, que mantenen intactes tota la seva gràcia i el seu perfum medievals. Aquest amor a conservar tot allò que tinguin d'històric les pedres d'una ciutat, és una cosa elemental, tractant-se de gent una mica civilitzada i una mica responsable. Mentre el món va viure èpoques denses de creació, i pobres, o mancats en absolut, de preocupació crítica, es comprèn una certa prujia destructiva, per crear damunt les runes tot un món nou, amb una empremta i una gana formidables. Es comprèn, per exemple, la fúria destructiva dels magnats i els artistes del Renaixement italià, perquè el desig d'imposar noves formes al món s'ho menjava tot.

Però també és natural que després d'una saturació de crítica històrica, en una època més pròpia per al progrés científic i material, que per a les erupcions creadores exclusivistes i egoistes, el món comenci a apreciar el gruix de la història i la importància de la tradició, i compregui sense cap esforç que sempre té més autoritat una plaça o un edifici que fa dos-cents, cinc-cents o mil anys que s'aguanten, que una plaça o un edifici nous de trınca. Per això el món es preocupa de desenterrar, reconstruir i restaurar tot allò que resta d'altres èpoques, perquè la pedra antiga en una ciutat és l'excusitòria més forta de noblesa i de civilització.

En canvi — fa llàstima haver-ho de confessar —, els barcelonins no hem sentit aquest respecte essencial per a les nostres pedres velles, i en nom de reformes, engrandiments i descongestions de la ciutat, hem fet veritables barrabassades.

Ara, per exemple, es parla, entre grans projectes municipals, d'obrir la gran via C. Jo crec que això no es durà endavant, però si s'intenta realitzar-ho, val la pena que els que en siguin responsables meditïn una mica. La gran via C destruirà reconcs de Barcelona — els pocs que queden! — amb una personalitat, una gràcia i una història inapreciables. Deixarà com aquell qui diu en samarreta i calçotets l'església del Pi, i farà moltes més desgràcies, les quals cal detallar amb més temps i més espai de lletra. El segle passat va ésser pròdig en brutalitats imperdonables contra la pedra de la nostra ciutat. A més a més dels crims de pur anarquisme i pura estupidesa, com la crema de convents de l'any 35, que va destruir tresors d'inapreciable arquitectura, els barcelonins van fer desaparèixer un nucli urbà meravellós en què hi havia la casa Gralla, el palau més important de Barcelona, que si avui dia el tinguéssim podríem fer pagar entrada per veure'l.

La reforma consumada — la de la Via Laietana — ens va privar per sempre més d'un barri i d'uns palaus que eren una autèntica delícia. I a canvi de què? Carrers com la Via Laietana a tot arreu del món se'n troben a centenars. Amb pessetes es poden fer tantes Vies Laietanes com vulgueu, però amb tot l'or del món és impossible adquirir un carrer com la nostra desapareguda Riera de Sant Joan. La Riera de Sant Joan era única a Barcelona. Jo recordo aquell gran casal plateresc que feia cantonada amb el carrer del Pont de la Parra. A Barcelona no n'hi ha cap més. Recordo altres palaus, i l'església de Santa Marta, i sobretot aquell color ocre torrat de les cases i la línia ondulant de la Riera. Em diran que la reforma era necessària en la forma que es va fer. Els tècnics tenen les seves raons, naturalment, però no hi ha cap tècnic que em pugui negar que és una mera estupidesa i un crim contra la civilització destruir una Riera de Sant Joan i els palaus i els carrers típics i graciosíssims que va destruir la reforma.

Ara, amb el propòsit d'obrir la gran via C, veiem com perilla una mica més del patrimoni artístic i sentimental de la Barcelona vella; de mica en mica, amb el criteri tècnic i dels regidors reformistes, de Barcelona no en quedarà res. Recordo que un altre d'aquests projectes elaborat a l'Ajuntament de Barcelona destruïa completament l'antic Hospital de la Santa Creu. Un bon dia sortirà un tècnic formidable i dirà que la Catedral és antihigiénica i que s'ha de convertir en un safareig públic o que les torres romanes de la Plaça Nova amenacen ruïna i poden caure damunt del cap dels capellans que surten del palau del bisbe.

Entre la tècnica i els «vivilins» que es cremen al volt de les qüestions tècniques, es poden fer tota mena de barbaritats. Jo no dubto que els tècnics saben molt del seu ofici, però valdria la pena que sentíssin d'una manera una mica més profunda tota l'ànima i tota la història de la nostra ciutat.

JOSEP MARIA DE SAGRRA

PAPER DE FUMAR. SANT JORDI. FI-RESISTENT - MIG COMBUSTIBLE. ESTOIG: 10 CENTIMS.

SI ES ELECTRIC I DEL VOSTRE AUTOMOBIL. GARATGE ELECTRIC. CARRER MOIA, 618 (Arbau i Diagona).

EL CINEMA

Turjansky, Granowsky, Kirsanoff & Cia.

Turjansky és el protipus del director carregat de romanços i tan pretensions com incapaç d'animar un film d'un autèntic esperit cinematogràfic. L'escriptura del cinema és una cosa prou viva per acceptar una gran diversitat d'estils, i així veiem que hi ha entre un període cinematogràfic de Lubitsch i un de Borzage, tanta diferència com pot haver-hi entre una estrofa maragalliana i un sonet de Guerau de Liost. Tanmateix hi ha uns principis bàsics, d'ordre, claredat i mesura, que fan la condició de tot possible discurs cinematogràfic. Fins a quin punt l'autor de *Volga en flames*, dominat per un gust del grandios més que suspicte, per una obsessió per les composicions plàstiques inspirades en una estètica primària sense dret de circulació en el cinema de bona llei, ignora tot això, és alguna cosa que pot provar-se textualment examinant un film com *Volga en flames*.

Naturalment, caldria tenir el film entre mans per acomplir aquesta labor analítica. Tanmateix, creiem que aquesta labor és innecessària. N'hi ha prou amb haver vist un cop el film. Altrament, no creiem de massa interès malparlar del film, puix que estem convençuts que l'obra pertany a un gènere tan anticinematogràfic, que si ahir podia encara entabanar algú, avui ja no convenç — creiem — ningú.

Aquest diàleg tan postís, aquest èmfasi en el gest que vol comunicar a totes les actituds un transcendentalisme tan desmesurat, i sobretot aquesta dèria de les composicions plàstiques a base d'uns comparses en actituds amanerades, amb la il·lusió que això fa bonic!

De la mateixa escola és Granowsky, o almenys el Granowsky de *Nits moscovites* i *Nits de gran ciutat*. El primer és un film que produeix una inconfusible sensació de deformitat, de mal gust, de falsedat, a desgrat d'un repartiment integrat per valors reconeguts sense ombra de dubte, com un Harry Baur i una Annabella. El segon, que alguns dels nostres lectors per sort d'ells potser no recorden, era un film que va venir inflat per una crítica francesa molt destra a fer passar gat per llebre, i que a nosaltres ens produïa nàusees, de tan ordinari en el to, feixuc en l'estil i caòtic en el desenvolupament. D'ignorància envers els films de debò ordenats que devem als artistes de debò.

Quant a Kirsanoff, un altre rus que tre-

balla a França, ja és molt diferent. *Rapte* comença per ésser un film simpàtic per la intenció. El seu realitzador ha fet prova d'un coratge digne de tota lloanca. S'hi veu un esforç dolorós per acomodar-se a un cert gènere literari, titllat d'obscurs per molts, gènere que C. F. Ramuz cultiva amb singular perspicàcia. I el resultat ha estat un film que, tot i ésser bastant avorrit, mereix una consideració atenta.



Spinelly en «Nits moscovites»

Ja fa anys que des d'aquestes mateixes columnes, en parlar d'una literatura informada per la influència del cinema, sortim amb exemples, entre ells C. F. Ramuz, col·laborador de Strawinsky i un esperit molt ventilat per tots els aires del temps. Ara la qüestió seria que l'escriptor veu la seva obra i confrontar-la amb la manera com l'ha vista Kirsanoff. Una incògnita que solament l'interessat pot descobrir. A nosaltres no ens pertoca de moment que Kirsanoff hagi abandonat Ramuz en braços del cinema, i des d'aquest punt de vista, apareix indiscutiblement una obra on hi ha ben visible una enorme desproporció entre les pretensions de l'assumpte i els mitjans amb què s'ha realitzat. En dir mitjans no parlem d'instruments, l'assumpte és formidable i voreja una èpica quasi sublim; la realització és un film desarticulat, fred, almenys gens persuasiu, i que es despegla davant vostre sense aconseguir mai donar-vos, per ell mateix, allò que endevineu que vol oferir-vos.

Si Kirsanoff, tot i fent prova d'una noblesa artística i d'una honestat de propòsits que el posen en un pla molt més simpàtic que aquell en el qual es troben Turjansky i Granowsky, tot i així figura també conjuntament en el títol d'aquestes ratlles, és perquè ens sembla indiscutible que, tot i el tacte de què ha fet prova en *Rapte*, Kirsanoff pertany també a aquesta orientació mateixa que creiem tan nefasta per al cinema i que avui, sortosament, ni a Amèrica, ni a Alemanya, Austria i Anglaterra, no tempta quasi ningú.

Mascarata, Furs humans, El Raval, Succel aquesta nit i tants altres títols a citar són davant nostre per assegurar al cinema una salut que no és incompatible amb una gran diversitat de formes.

JOSEP PALAU

NOTICIES CURTES

— Després de *Les Quatre Germanetes*, el pròxim film de Katharine Hepburn que es veurà a Europa serà *El Petit Ministre*, tret d'una novel·la de sir James Barrie.

— El film americà *El gran Barnum*, dedicat a la vida del genial empresari, tan famós que ja hi ha qui escriu barnum amb minúscula, aplicant-ho a determinades persones, té Wallace Beery per protagonista.

— Henri Jeanson no sols vigila el diàleg de *Marchand d'Amour*, sinó els plans muts del film, havent decidit que el seu «diàleg visual» és de la més gran importància.

PUBLIC CINEMA

Passatge de Gràcia, 57. — Telèfon 79081

Sessió contínua de 3 tardes a 1 matinalada

SEIENT, UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. (exclusiu)

EL NADAL DEL VALENT
dibuix de "Poppey el mariner"

GIMNASIA SUECA
cultural

NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL
Segons veïd PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL (exclusiu)

INTERLAKEN
Una vall xamessa dels Alps

PANORAMA

«Projectils humans» al Coliseum

Al Coliseum, junt amb *El Club de Miltja Nit*, donen una còmica dins el millor estil Hal Roach. És impossible resistir a tanta trepidació i a tanta beneiteria, que portada, com saben fer-ho els americans, als límits màxims, aconsegueix una comicitat sense precedents i d'ordre estrictament cinematogràfic. Hom hi veu que les trompades, les caigudes a l'aigua, les grans persecucions conserven fresques, avui com ahir, les seves virtuts còmiques.

Al mateix temps, poden veure un documental esportiu titulat *Projectils humans*, molt remarcable. Per aquesta vegada no ens hem de plànyer de l'abús de l'alentit, puix que aquí se n'ha fet un ús molt just, gràcies al qual hom pot copsar amb indescriptible emoció la meravella dels salts dels grans campions mundials de la perxa, de Pesquí i del salt lliure.

Bruno Walter al Capitol

En el programa de complement que donen, junt amb el simpàtic film anglès *Dick Turpin* de John Stanford, poden veure un excel·lent documental sobre Salzburg, la ciutat de Mozart. Si des del punt de vista fonogènic és molt defectuós, des del punt de vista fotogràfic és remarcable i palesa la presència d'un cameraman que sap el que té entre mans.

Els voltants de la cèlebre població austriaca donen pretext a una brillant entrada en matèria, mitjançant una sèrie de visions sobre els Alps de Salzburg. A continuació es tracta de la importància eclesiàstica de la població, una de les residències episcopals més importants de l'antic Imperi, i la tercera part és dedicada a la ciutat de Mozart.

En aquesta part no podia faltar una visió, per ràpida que fos, dels festivals anuals que s'hi celebren per a commemorar d'una manera permanent la glòria més gran de la població. Hom pot veure en el film, en primer pla, el famós mestre Bruno Walter dirigint una representació de l'*Orfeu* de Gluck.

El gran director — que els barcelonins enyorarem sempre —, que tantes discussions ha promogut a l'Alemanya nazi, treu el cap per la finestra de la pantalla del Capitol aquesta setmana durant la breu aparició d'un primer pla.

Cinema amateur

Rafael Tasis i Marca, Avel·l A. Artís i Lluís A. Amat, han estat convocats per a ocupar les vacants promogudes en el jurat que ha de fallar en el pròxim concurs de cinema amateur organitzat per la Secció de Cinema del Centre Excursionista de Catalunya. Així mateix formarà enguany part del jurat Delmir de Caralt.

Les projeccions públiques dels films presentats començaran dijous vinent dia 14.

La filla de Wallace Beery debutà al cinema

Wallace Beery acariava, potser entre d'altres, el somni que la seva filla Carol Ann, de quatre anys, fos artista cinematogràfica. El somni del gran actor s'ha realitzat i la petita Carol Ann apareixerà amb el seu pare en el film *West Point of the Air*, de la M. G. M. Apareixerà en el pròleg d'aquest film, en el paper de la nena d'un comandant; més endavant, aquest paper l'encarna Maureen O'Sullivan.

West Point of the Air és un film d'aviació, i d'aviació militar, gènere al qual els americans tenen força afició, i que, segons males veus, compta amb la protecció estatal, directa o indirecta.

L'improvisador Fields

En *Six of a Kind*, W. C. Fields treballa amb Alison Skipworth, que fou ja la seva partnerària en l'episodi de la demolició d'autos de *Si jo tingués un milió*.

Alison Skipworth té un hostal en un poblet d'on Fields és xerif i el client més fidel de l'hostal. Tot rodant el film, l'hostalera crida el xerif:

— Que teniu feina?

— Tanta com un pispa en una reunió nudista! — respon W. C. Fields, que tot sovint improvisa rèpliques que de vegades són la desesperació dels autors del diàleg.

Un concurs

En ocasió de l'Exposició Internacional de Brusselles que ha de celebrar-se enguany, ha estat organitzat un concurs sota el patronatge de l'Institut Internacional de Cinematografia educativa de Roma i la Comissió Internacional per a l'Embelliment de la Vida Rural.

Aquest concurs recompensarà:

- el millor film sobre el progrés de les habitacions rurals;
- el millor film sobre l'organització racional de la vida en la casa rural;
- el millor film sobre el progrés de l'educació familiar rural, especialment pel que concierneix la formació del caràcter de l'infant.

En ocasió d'aquest concurs tindrà lloc una exposició de cinematografia rural, comprenent: a) films instructius i educatius; b) films de propaganda.

Tant el concurs com l'exposició tindran lloc del 23 al 27 de juliol d'enguany.

L'I. I. C. E. de Roma presentarà a l'exposició un vast estudi sobre el desenvolupament mundial de la cinematografia rural.

UNA GRAN PELICULA
Maria Galante

Mutilacions i canvis de marxa

La programació perfecta és la composta de dos o tres films curts de complement — la indiscutible sal del programa — i d'una pel·lícula llarga. Però els directors de sales, atats segurament pels distribuïdors que volen desempallegar-se del material, per tal d'amortitzar-lo com més aviat millor, no vacillen a fatigar els espectadors, tot i infligint-los la tortura de dos films llargs en un mateix programa. Tots els cinemes de barriada i algunes sales d'estrena procedeixen així. Naturalment, les sessions de dues hores i mitja de durada no toleren aquest metratge tan llarg. I el distribuïdor o l'em-

continuitat i traint l'esperit de l'humor matissat del gran artista. Si ací haguéssim tingut una associació com l'esmentada, aquests rètols no haurien estat segurament autoritzats. Ací, on els autors són menyspreats tan olímpicament com ho és el públic, necessitem una societat com la francesa com el pa que mengem.

En el cinema americà tot és standarditzat. Fins i tot les falles. En efecte, en molts films inanis trobem un mateix defecte, que ja coneixem de memòria, per tal com es va repetir inlassablement, sempre igual, fins a l'extrem de fer-nos suposar que els estudis en tenen un stock fabricat en sèrie. Els canvis de marxa, per exemple. Un film ha d'avançar regularment vers el desenllaç, sense digressions inútils ni allargassaments innecessaris, ni inversemblances infantils. La seva marxa ha d'ésser regular. Tant la marxa exterior, ritme de duració, com la marxa psicològica, humanitat i versemblança. Els americans reixen sovint la primera. Mestres del *découpage* i del muntatge, el ritme dels seus films és quasi sempre perfecte. No podem dir el mateix de la segona. En efecte: el cinema inanis és pròdig en històries que, iniciades amb veritat i humanitat, degeneren en un convencionalisme inacceptable. Els americans no tenen aquell famós *second souffle* del boxador Marcel Thil, que li ve al mig de cada matx, quan, dominat pel cansanci troba un nou ritme respiratori que li permet d'acabar tan fresquet i alegre els combats. Molts films americans, per contra, després d'una primera part lògica i humana fan un inesperat canvi de marxa a la segona meitat, es desinflen, es dilueixen i naufragen en la inversemblança més pueril: els criminals més impenitents es regeneren i esdevenen innocents angelets, els pares més intransigents s'estoven i autoritzen la filla a casar-se amb el mort de gana que rebutja venen... Naturalment, tota la culpa la té l'indispensable final feliç. Una timidesa incollorable, la por dels Will Hays o del gros públic que no tolera acabaments amargs, empeny els americans a liquidar amb un conformisme covard unes històries que havien començat amb tanta valentia.

L'amor, considerat pels inanis com a panacea universal — el matrimoni únic objecte de la vida —, determina també freqüents canvis de marxa — marxa exterior, aquesta vegada — en els seus films. En trenca el ritme. Com els cançons, les escenes amoroses són sovint un parèntesi, un pegat, un temps fred, que alenteix l'acció. Aquests canvis de velocitat provocats pels idíl·lics intercalats gratuïtament es feien insuportables en films com *El misteriós Sr. X*, història deliciosa d'humor i misteri, i *Volant cap a Rio Janeiro*, comèdia musical moguda, variada i alegre, el ritme dels quals era constantment trencat per les inoportunes escenes d'amor.

SEBASTIÀ GASCH



Un dels primers films de Charlot

presari, amb la desimboitura que els caracteritza, i sense pensar-s'hi gens ni mica, sabotegen un d'aquests dos films. El mutilen bàrbarament. Gairebé sempre el film tallat és el de complement. I gairebé sempre aquest és el bo. Els programadors, amb la seva insensibilitat impermeable de consuetud, no s'han donat de la seva qualitat i l'han col·locat abans d'un rave, considerat com a superproducció d'alta vàlua artística. Tant s'ha venut, que importa es la mutilació. I és contra aquesta que cal protestar.

Aquest sabotatge, aquest tirar al dret sense contemplacions, és inqualificable. Revela un menyspreu absolut pel públic i per l'autor del film mutilat. I tant l'un com l'altre són més dignes de consideració. Tançats tot el sant dia dins el seu despatx, els negociants del cinema, a còpia de barallar-se amb empresaris, amb corredors d'anuncis, amb ingressos i despeses, acaben oblidant-se totalment del públic, que és el que paga, i sense el qual no podrien fumar-se aquells cigarrassos imponents que es fumen. I acaben oblidant-se també de l'autor dels films. L'obra d'aquest pobre home, que ha confeccionat el seu guió amb precisió matemàtica i que ha realitzat el muntatge al centímetre, és tallada amb frenesí de cafre. Si aquest pobre home la veïes projectada, no la coneixeria.

La mutilació més salvatge que hem presenciada és la de *Congo*, film passat de complement al Capitol, i la meitat del qual fou purament i simplement suprimida. Tal com va quedar, no hi havia espectador capaç de treure'n l'entrellat. *Or a la muntanya* és també projectat a les barriades amputat de molts metres. I al Rambles hem vist aquest film tan digne, presentat de complement, abans d'*El fill del Carnaval*, que és la història més perfectament idiota que ens hem tirat a la cara. Una revista francesa s'ocupa darrerament d'aquesta qüestió. I pregava un lector, que li havia denunciat una d'aquestes mutilacions, d'adreçar-se a una societat que s'ocupa de fer respectar l'obra dels realitzadors, l'Associació dels Autors de Films. Aquesta entitat ha intervingut afortunadament en diverses circumstàncies d'aquestes. Va fer projectar íntegrament el *Napoleó* de Gance a les sales on es passava tallat. Va processar els sabotejadors de *La Imatge*, film mut de Feyder, el qual els subtítols de Jules Romains havien estat substituïts per uns textos infelïços... Entre parèntesis: ara que parlem de rètols infelïços, recordem amb horror els subtítols d'una poca-solta delirant, *muoz-sequistas*, sense goda de gràcia, que abans intercalaven cada vint metres en els primers films de Charlot, tot i trencant la

DILLUNS
11
FEBRER
LA DOLOROSA
Del MESTRE SERRANO
CAPITOL CINEMA
Una pel·lícula reciament ibèrica

ACTUALIDADES
de CATALUNYA 37 Tel. 11701

Continua de 3 tardes a 1 matinalada
SEIENT ÚNIC, 1 PESSETA

NOTICIARI FOX MUNDIAL
EL MON EN QUE VIVIM
NOTICIARI BAVÀRIA FILMS
LLUITA GRECO-ROMANA
VISTES ÍNTIMES DEL CIRC
UN INSTANT DE BOGERIA
CENTINELLES DEL MAR

Proper dilluns, dia 11
ESTRENA

El crucero amarillo
(De Beirut a Pequín passant per l'Himalaia)

Un documental inoblidable de l'expedició Haardt, Audouin-Dubreuil a l'Àsia Central
COMENTAT EN ESPANYOL

Diumenge, Sessions infantils a les 11 i a les 3 i mitja
A les 6 especial numerada

Saló
Catalunya

LA RUMBA
PREGONES DE
BUENOS AIRES
HOMBRES NECIOS
QUE ACUSÁIS...
LÁVALO, MAR...

4 creacions de
Berta Singerman
en
NADA MAS
QUE UNA
MUJER
UNA PRODUCCIÓ
FOX EN ESPANYOL